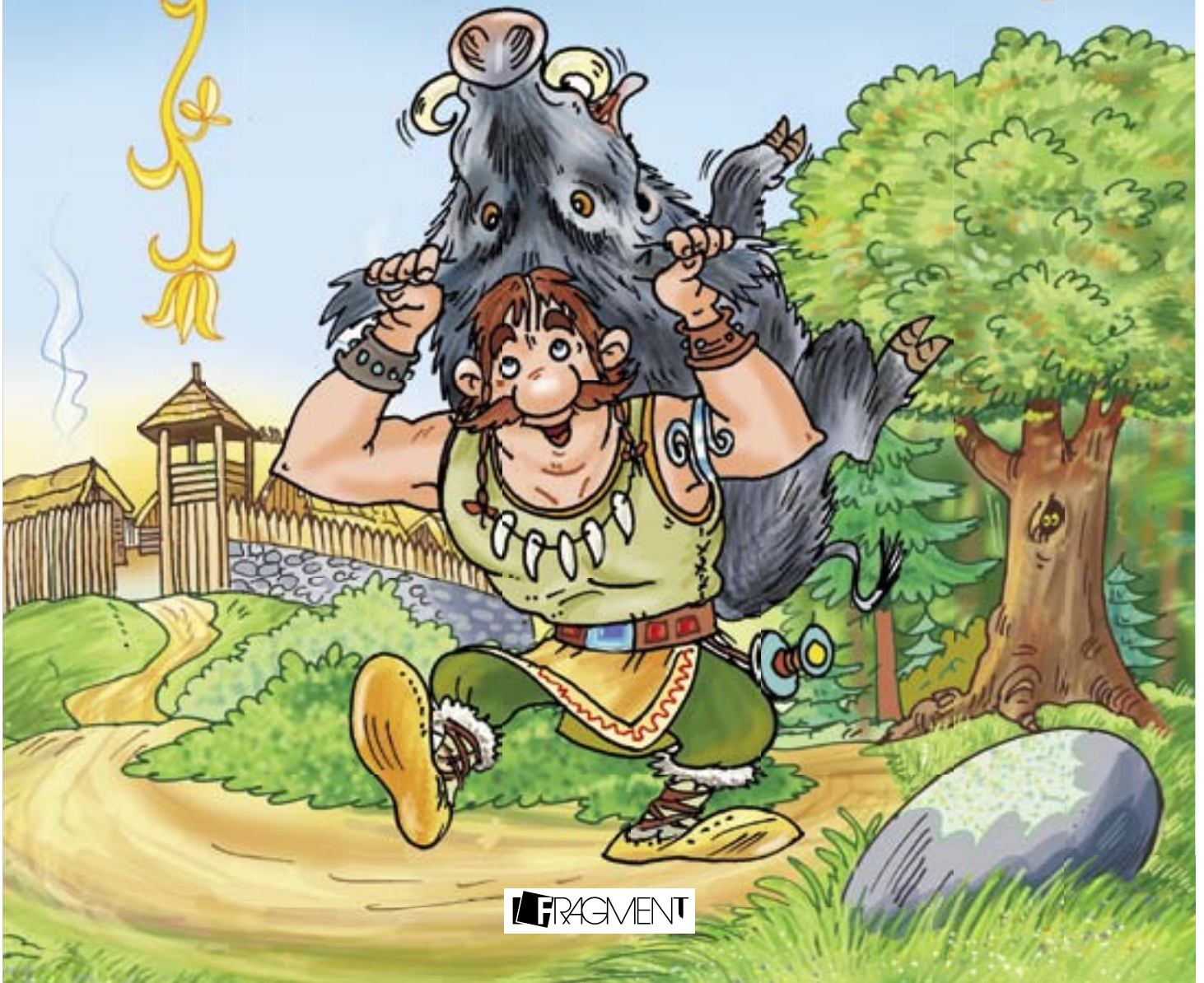

Jana Eislerová

STARÉ POVĚSTI ČESKÉ

Ilustrace Antonín Šplíchal

FRAGMENT

Staré pověsti české

také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.fragment.cz

Jana Eislerová
Ilustrace Antonín Šplíchal
Staré pověsti české – e-kniha
Copyright © Fragment, 2011

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

Obsah

	O praotci Čechovi.	4	
		Krok a jeho dcery	6
	Libuše a Přemysl	8	
		Silák Bivoj	10
	Dívčí válka	12	
		O Horymírovi	14
	Oldřich a Božena	16	
		Břetislav a Jitka	18
	Svatopluk a jeho synové	20	
		O Bruncvíkovi	22
	O králi Ječmínkovi	24	
		O Daliborovi z Kozojed.	26
	O Karlu IV.	28	
		Karlův most	30
	Kouzelník Žito	32	
		Bílá paní	34
	Staroměstský orloj	36	
		Golem	38
	Faustův dům.	40	
		Blaničtí rytíři	42
	Jak propast Macocha dostala své jméno	44	

O praotci Čechovi

Z

a vysokými horskými hřebeny Karpat v úrodné rovině kolem řeky Visly se rozkládala Charvátská země, kde sídlily v dávných dobách početné kmeny Slovanů. Lidí neustále přibývalo a brzy již úrodná půda a pastviny nedokázaly všechny uživit. Náčelníci a starostové vedli mezi sebou spory a se svým lidem museli často i bojovat, aby ochránili svá pole a pastviny.

„Bratře Lechu,“ oslovil jednoho dne vojvoda Čech svého bratra, „je třeba skončit s věčným dohadováním a tahanicemi o pastviny a půdu. Rozhodl jsem se. Svolám svůj kmen a odejdeme hledat novou zemi, kde bude klid a dostatek všeho, co je potřebné k životu. Byl bych rád, bratře, kdyby ses ke mně se svým lidem přidal. Bude-li nás víc, nepřekvapí nás cestou nic.“ „Máš pravdu, bratře,“ souhlasil Lech, „nebudeme první ani poslední, kdo opouští naše dávná sídla; někteří náčelníci již odvedli své kmeny směrem východním, jiní se vydali k jihu.“ „My se vydáme směrem západním, tam tuším bohatou, úrodnou zemi.“

Všichni naložili své věci na vozy tažené volskými spřeženími a vydali se na dlouhou pouť. Vpředu a vzadu chránili dlouhý zástup lidu ozbrojení muži na koních, ženy a děti hnaly s sebou stáda dobytka. Procházeli hlubokými lesy, rozlehlými loukami, obcházeli nebezpečné bažiny a rozdělávali večer ohně, aby zastrašili dravou zvěř. Museli překonat tři velké řeky – Odru, Labe a nakonec Vltavu. „Kdy bude konec

naší cesty?“ ptali se lidé vojvody Čecha. „Ženy a děti již padají únavou a blíží se podzim, do zimy si musíme postavit obydlí.“

Nacházeli se právě na úpatí hory, kterou pojmenovali Říp. „Zítra vystoupím na vrchol a porozhlédnu se po kraji,“ slíbil Čech. Časně ráno již stál na vrcholu hory. Kolem se rozkládala nádherná krajina s množstvím lesů, luk, s průzračnými řekami, obklopená ze všech stran hradbou hor. „Jak chcete svou novou zemi pojmenovat?“ ptal se vojvoda Čech, když za ním vystoupili i ostatní lidé. „Tys nám ji našel, ať se jmenuje po tobě – Čechy.“

Všichni se hned pustili do práce. Stavěli obydlí, připravovali pole pro setí, káceli stromy, lovili ryby a zvěř. Lidí přibývalo a jednoho dne promluvil Čechův bratr Lech: „Vezmu svůj lid a najdeme si vlastní zemi.“ „Nemohu ti bratře bránit,“ řekl smutně Čech, „ale slib mi, že neodejdete daleko. Měli bychom si být nablízku, kdyby nás přepadl nepřítel, můžeme jeden druhému pomoci.“ „To slibuji,“ řekl Lech, „půjdeme směrem na východ a za tři dny zapálíme velký oheň. Podle dýmu poznáte, kde jsme se usadili.“ Lech dodržel slovo. Hustý kouř velkého ohně bylo po třech dnech vidět široko daleko. Podle něj dostalo místo název Kouřim a Lech začal hned budovat pevný hrad.

Naše země dodnes nese jméno Čechy a i dnes, po mnoha staletích si rádi vyprávíme pověst o našem praotci.

Krok a jeho dcery

ednoho dne se na hradě Kouřimi u vojvody Lecha objevilo poselstvo. „Ctihodný vojvodo,“ oslovil Lecha nejstarší z poslů, „přinášíme ti smutnou zvěst, tvůj bratr, moudrý a spravedlivý Čech, už není mezi námi. Za velikého zármutku všeho lidu jsme ho slavně pohřbili. Prosíme, abys ty, jeho rodný bratr, vládl teď našemu lidu, soudil spory, radil nám a ochraňoval nás.“

Vojvoda Lech, zarmoucený bratrovou smrtí, si vyžádal čas na rozmyšlenou. Po několik dní byli poslové jeho hosty, až je konečně k sobě povolal. „Přemýšlel jsem o vaší prosbě, ale mám jiný záměr. Chci se svým kmenem odejít dál na východ, kde je mnoho úrodné půdy, a tam se usadit. Znam však výborného muže, který oplývá nejen bohatstvím, ale i moudrostí, rozvážností a laskavostí. Ten vám bude vládnout a soudit vás spravedlivě.“ „A kdo je ten vynikající muž?“ tázali se poslové. „Jmenuje se Krok, je starostou mocného rodu, jeho sídlo se nalézá na skále nad řekou Mží, nedaleko vesnice Zbečno.“

Poslové se řídili Lechovou radou. Krok byl zvolen vojvodou, usedl na stolec praotce Čecha a spravoval moudře celou zemi dlouhá léta až do své smrti. Po dobu jeho vlády žili lidé v dostatku a v míru. Když odešel ke předkům, sešli se starostové všech rodů, aby se poradili, kdo se stane jeho nástupcem. „Kdo nás nyní bude soudit?“ tázali se jeden druhého, „Krok nezanechal po sobě syna, ale jeho tři dcery se učily moudrosti ve škole, kterou nechal zřídit v Budči,“ řekl vladyka Vojen, „jsou moudré

a laskavé, lidé k nim často chodí pro radu. Bude-li kněžnou jedna z nich, vláda zůstane v Krovově rodu.“ „Zvolme za kněžnu nejstarší Krovovu dceru Kazi,“ navrhl vladyka Sudivoj, „zná tajemnou sílu bylin a koření, dokáže léčit a tišit bolesti a mnohokrát již uchránila nemocného od jisté smrti.“ „I mladší Teta by se mohla stát kněžnou,“ přemýšlel nahlas vladyka Radslav, „učí lid zbožnosti, ví, jak si rozhněvané bohy udobřit a jak jim přinášet oběti.“ Nakonec se shodli, že vyšlou posly do všech končin země, aby vyzvěděli, kterou z Krovových dcer by zvolil lid. Nikoho pak nepřekvapilo, když od lidu šel jeden hlas, aby kněžnou byla zvolena nejmladší Libuše. „Je moudrá, krásná, s každým jedná laskavě, a co víc, dokáže věštit a předvídat důležité věci, které přinese budoucnost,“ takové zprávy přinášeli poslové svým vladykům a starostům. „Všichni vědí, že správně určila místa, kde se nacházejí drahé kovy, zlato a stříbro.“

Když byla Libuše na Vyšehradě zvolena kněžnou, poodešla na kraj strmé vyšehradské skály a přede všemi přítomnými pronesla věštbu: „Jděte na protější břeh Vltavy, tam, kde se stéká Vltava s potokem Brusnicí. Na tom místě najdete muže, který otesává kmen a zhotovuje práh. Tam vystavíte hrad a založíte město veliké, jehož sláva hvězd se bude dotýkat. Tak, jako každý, kdo vchází do domu, skloní se před prahem, skloní se všichni před krásou a velikostí města. Proto ať město nese jméno Praha.“

Tak promluvila Libuše a všichni viděli, že bude dobrou kněžnou i spravedlivou soudkyní, která moudrostí všechny předčí.

Libuše a Přemysl

va sousedé se pohádali. Jeden obviňoval druhého, že posunul hranici mezi pozemky tak, aby své pole zvětšil. Přednesli svůj spor kněžně Libuši, věděli, že je soudkyně spravedlivá. Libuše se zamyslela a pak rozhodla: „Starší z vás je moudrý muž a jistě uzná svou chybu, neboť mladší souseď je v právu. Tak jsem rozhodla a moji rádcové mi dali za pravdu.“

Muž, který spor prohrál, neovládl svůj hněv. „Není nikde takový kmen, kde by muži museli poslouchat ženu,“ rozkřikl se na kněžnu. „Žena má dlouhé vlasy, ale krátký rozum. Běda nám, mužům, kterým žena vládne!“

Libuši nespravedlivá řeč velmi urazila. Rozhlédla se po přítomných, ale všichni mlčeli, nikdo se jí nezastal. Aniž by nějak projevila svou bolest a rozhořčení, pravila klidným hlasem: „Přejete si za knížete muže, aby vám vládl rukou železnou. Vaši synové a dcery mu budou muset sloužit, budete mu odvádět část úrody, vezme si nejlepší koně i kusy dobytka. Chcete-li takového vladaře, oznámím vám jméno muže, který bude vašim knížetem a mým manželem.“ „Souhlasíme, kněžno, řekni, kde se ten muž nachází a sami ho přivedeme za tebou na Vyšehrad.“

„Od Vyšehradu směrem na západ slunce teče řeka Bílina, u níž leží osada jménem Stadice. Za ní je pole, na němž oře váš budoucí kníže se dvěma strakatými voly. Jeho jméno je Přemysl. Jděte za mým koněm běloušem, ukáže vám cestu.“ „Splníme tvou vůli kněžno, jen jsme překvapeni, že budoucím knížetem se má stát oráč.“

Libušino poselstvo se brzy vypravilo na cestu. Bílý kůň klusal před nimi tak, jako kdyby cestu dobře znal. Poslové nesli pro Přemysla knížecí oděv a zbroj. Stalo se, jak Libuše předpověděla. Na rozlehlém lánu spatřili oráče, a když ho pozdravili, oslovil ho nejstarší z poslů: „Naše kněžna

Libuše i všechen lid si přejí, abys se stal naším knížetem a Libušiným manželem a vládl nám spravedlivě ty, a po tobě tvoji potomci.“

„Poobědvejte se mnou,“ vyzval Přemysl posly a mávl otkou – prutem, kterým poháněl voly, a ti hned zmizeli v nedaleké skále. Pak otku zarazil do země a nabídl poslům chléb se sýrem, který zapíjeli pramenitou vodou. „Kdybych byl mohl celý lán doorat,“ řekl Přemysl, „naše země by nikdy nepoznala nedostatek a hlad.“ Poslové užasli, když z Přemyslovy otky najednou vyrazily tři zelené ratolesti. Náhle však dvě z nich uschly a zbyla pouze jedna. „To znamená,“ vysvětlil Přemysl, „že o zemi bude usilovat více panovníků, ale vládnout bude vždy pouze jeden.“ Když poslové oblékli Přemysla do drahého knížecího oděvu, podivili se, že bere s sebou do mošny své staré lýkové střevice. „Proč to děláš?“ tázali se. „Chci, aby moji potomci věděli, z jakého rodu pocházejí, a nikdy se nepovyšovali nad prostý lid.“

Když Přemysl na Libušině bělouši v čele poselstva dorazil k Vyšehradu, vítala ho radostně kněžna i všechen lid. Přemysl Oráč se stal zakladatelem slavného rodu a jeho potomci pak vládli v zemi jako knížata a králové po dlouhá staletí.

Toto je pouze náhled elektronické knihy. Zakoupení její plné verze je možné v elektronickém obchodě společnosti eReading.